

ПРАВО

Теорія та історія держави і права

УДК 336.11

Денис Басс *

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ:
ДОСВІД США ТА НІМЕЧЧИНИ**

Конкретно-історичні реалії на сьогодні є такими, що висувають перед Україною проблему нагального та ефективного забезпечення всеосяжної національної безпеки. Її економічна складова не є винятком. Без належного нормативно-правового регламентування плідне та оперативне вирішення відповідних завдань навряд є можливим. Збереження національної державності у надзвичайно складних умовах, її подальша розбудова вимагають нових підходів для досягнення поставлених цілей. Загальновідомо, що імплементація кращого досвіду у тій чи іншій області є традиційним засобом підвищення ефективності розв'язання будь-яких найгостріших проблем. Врахування досягнень та недоліків інших та використання їх досвіду на власну користь є вкрай актуальним. У статті розглядається досвід США та Німеччини у сфері забезпечення економічної безпеки.

Ключові слова: економічна безпека, нормативно-правовий акт, Сполучені Штати Америки, Німеччина.

Басс Д. Я. Нормативно-правовое обеспечение экономической безопасности: опыт США и Германии.

Современные конкретно-исторические реалии ставят перед Украиной проблему неотложного и эффективного обеспечения всеобъемлющей национальной безопасности. Ее экономическая составляющая не является исключением. Без надлежащего нормативно-правового регулирования плодотворное и оперативное решение соответствующих задач вряд ли представляется возможным. Сохранение национальной государственности, ее дальнейшее развитие требуют новых подходов для достижения поставленных задач. Общеизвестно, что имплементация успешного опыта в той или иной сфере есть традиционным способом повышения эффективности разрешения каких угодно острых проблем. Необходимо принять во внимание достижения и просчеты других и использовать их опыт. В статье рассматривается опыт США и Германии в сфере обеспечения экономической безопасности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, нормативно-правовой акт, Соединенные Штаты Америки, Германия.

Bass D. Ya. Legal providing of economic safety: USA and Germany experience.

Concrete historical realities today pull out a problem of immediate and effective providing of national safety for Ukraine state. An economic constituent is not an exception. Without proper legislative regulation productive and operative decision of corresponding tasks scarcely is possible. Saving and development of national state requires a search of new approaches for achievement of the formulated aims. It is generally known, that implementation of the best experience in any area is the traditional way of increasing the effectiveness of solution of any spicy problems. We should take into account achievements and disadvantages of others and use their experience for our own benefit. Experience of USA and Germany is analyzed in the article.

Keywords: economic safety, legal act, United States of America, Germany.

Актуальність дослідження. Конкретно-історичні реалії на сьогодні є такими, що висувають перед Україною проблему нагального та ефективного забезпечення всеосяжної національної безпеки. Її економічна складова не є винятком. Без належного нормативно-правового регламентування плідне та оперативне вирішення відповідних завдань навряд чи є можливим. Збереження національної державності у надзвичайно складних умовах, її

подальша розбудова вимагає пошуку нових підходів для досягнення поставлених цілей. Загальновідомо, що імплементація кращого досвіду у тій чи іншій області є традиційним засобом підвищення ефективності розв'язання будь-яких найгостріших проблем. Маємо врахувати досягнення та недоліки інших та використати їхній досвід на власну користь.

Однак, спочатку доречно спробувати знайти відповіді на низку питань. Як Україні поєднати тенденцію демілітаризації трактування забезпечення національної економічної безпеки, яка поширюється у світі останнім часом, та потребу рішучого подолання численних загроз в умовах економічної, і, де-факто, не лише економічної війни з сусідньою державою? Наскільки поширеною у світі є законодавча тенденція поєднання чи ототожнення понять «забезпечення економічної безпеки» та «забезпечення сталого економічного розвитку»? Чи доцільно Україні, з урахуванням сучасних умов, в яких вона перебуває, відмовлятися від терміну «економічна безпека»? Наскільки принциповим є використання в законодавстві терміну «економічна безпека»? Посилення існуючої чи запровадження нової юридичної відповідальності за економічні правопорушення чи формування ефективної системи забезпечення економічної безпеки? Чи є можливим одне без іншого? Ми не маємо на меті надати у цій роботі відповіді на усі перелічені питання. Однак вважаємо своєчасною, принаймні, пропозицію їх обговорення фахівцями з питань забезпечення національної економічної безпеки.

Формулювання мети статті. Із врахуванням зазначеного вище, *мету* роботи сформулюємо наступним чином. На підставі аналізу нормативно-правових актів, предметом регулювання яких є забезпечення національної економічної безпеки, на прикладі Сполучених Штатів Америки та Німеччини, визначити деякі риси, притаманні відповідній правовій базі та запропонувати певні рекомендації, які можуть бути реалізовані в Україні.

Аналіз нормативно-правової бази. Поряд із розглядом деяких публікацій українських фахівців, де аналізувався світовий досвід законодавчого забезпечення національної економічної безпеки [1], предметом опрацювання стали нормативно-правові акти США та Німеччини щодо забезпечення національної економічної безпеки, які, по-перше, мають концептуальний характер, і по-друге – визначають стратегію забезпечення або національної політики загалом, або економічної політики.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо досвід Сполучених Штатів Америки та Німеччини, як розвинутих держав зі сталими інститутами демократії та достатньо високим рівнем життя громадян, у сфері забезпечення економічної безпеки.

У США, час від часу, у разі зміни геополітичної ситуації чи зовнішньополітичного курсу новообраним президентом та його адміністрацією, розробляються документи, якими визначають національну стратегію безпеки, зокрема, і в економічній сфері¹.

Національна стратегія 2015 р. складається з трьох розділів: «Безпека», «Процвітання», «Міжнародний порядок» [2]. Як зазначено в цьому акті, ним формується концепція зміцнення та підтримки американського лідерства у XXI ст., метою якого є підтримка мирного та процвітаючого світу шляхом енергійного, наполегливого просування з позицій сили інтересів та цінностей американського народу. При цьому, вітається бажання будь-якої країни доєднатися до американців з метою «розділення такого тягаря».

Зауважимо щодо відсутності у тексті документа терміну «економічна безпека» та широкого вживання термінів «безпека американського народу», «наша національна безпека». Напевно, в умовах багаторічного стійкого зростання американської економіки, відсутності протягом останніх років біполярного протистояння та небажання керівництва США відтворювати дискурс часів «холодної війни», використання терміну «безпека» для формування концепції економічного розвитку сприймається правниками як дещо архаїчний підхід. До речі, замість загроз американським інтересам у Стратегії фігурують ризики американським інтересам. Окрім цього, замість держави використовуються терміни «ми», «наша», «Америка» чи «Сполучені Штати». Наприклад, «ми зараз є світовим лідером в області видобутку нафти та газу», «наша система вищої освіти», «наші інвестиції», «Сполучені Штати завжди захищатимуть наші інтереси» тощо.

¹ У XXI ст. таких актів ухвалено п'ять – 2002, 2006, 2010, 2013 та 2015 рр.

Президент Б. Обама щодо Стратегії зазначив, що основу національної безпеки становить зростаюча економічна міць. Далі перелічив складові цієї сили: створення нових робочих місць, збільшення видобутку нафти, газу, світове лідерство у науці, технологіях та інноваціях у сфері економіки, диверсифікація економіки, підприємницький дух працівників та підприємств, найкраща у світі система вищої освіти, залучення іммігрантів, які підживлюють країну своєю енергією та підприємницькими талантами [2].

Безпосередньо в тексті Стратегії 2015 р. вже у вступній частині акцентовано на вагомості економічної складової національної безпеки. Так, підтверджено прихильність національним інтересам, визначеним Стратегією 2010 р., серед яких на першому місці – безпека Сполучених Штатів Америки, її громадян, американських союзників та партнерів, а на другому – сильна, інноваційна, зростаюча економіка США (країни або національна). Серед восьми головних стратегічних ризиків американським інтересам третім визначено глобальну економічну кризу або масштабне поширення уповільнення економічного зростання [2].

Звернемо увагу, у документі акцентовано на першорядності цінностей, а не військової сили чи економіки, як ґрунту безпеки. Базовими американськими стандартами у Стратегії визначено, зокрема, верховенство права та універсальних прав, талант та різноманітність американського народу. До речі, повага до загальнолюдських цінностей є одним із трьох пріоритетних національних інтересів. Гуманізація бачення безпеки проявляється у даному документі, на наш погляд, і через наголошення на спрямованість зовнішньої політики США на викорінення крайньої бідності та зменшення нерівності у глобальному масштабі.

Названий акт визначає, головним чином, стратегічні завдання зовнішньої політики США. З огляду на це, у розділі «Процвітання» актуальні тенденції розвитку національної економіки розглядаються у контексті глобального економічного порядку та спроможності США очолити міжнародні зусилля щодо сприяння фінансовій прозорості та запобіганню зловживань щодо світової фінансової системи з боку транснаціональних злочинних та терористичних організацій або відмиванню доходів від незаконної діяльності. Визначено такі завдання в економічній області: з урахуванням того, що освіта є валютою сучасної глобальної економіки, продовження розширення можливості навчання з раннього дитинства та розвитку доступної вищої освіти; подальше пришвидшення революції виробництва, що створить нові робочі місця із застосуванням високих технологій нового покоління; імміграційна реформа із розумним та ефективним використанням закону; надання доступу все більшому числу американців до якісної системи охорони здоров'я; шляхом відкриття ринків та створення рівних умов для американських робітників та бізнесу за кордоном подальше створення нових робочих місць, зміцнення середнього класу, стимулювання економічного зростання; усунення перешкод для масштабного поширення американських інновацій у світовому цифровому просторі шляхом переговорів із торговельними партнерами. Окрім цього, в економічному блоці Стратегії виокремлено сучасну та надійну інфраструктуру, наявність якої забезпечує безпеку та сприяє зростанню. Зазначається, що міцна економіка, в поєднанні з вагомою присутністю США у світовій фінансовій системі, створює можливості для подальшого розвитку національної безпеки.

На відміну від Стратегії національної безпеки, в усіх інших актах економічна безпека розглядається винятково у контексті захисту інтересів особи¹.

У літературі Акт 1935 року має назву Закону про економічну безпеку або Закону про соціальну безпеку² [4]. Справді, законопроект про економічну безпеку зазнав трансформації під час обговорення та ухвалений вже як акт про соціальну безпеку. Втім, засади проекту змін не зазнали, бо самим ініціатором його розробки, президентом Ф. Рузвельтом, він розглядався як інструмент забезпечення економічної безпеки громадян США. У промові під час підписання цього акта він визначив його як Закон, що надасть певний рівень захисту

¹ Такому твердженню не суперечить і «*Emergency Economic Stabilization Act of 2008*» (Закон про надзвичайну економічну стабілізацію), метою якого визначено, зокрема, забезпечення стабільності та запобігання її порушення в економіці та фінансовій системі, захист платників податків [3].

² Закон із численними доповненнями є чинним і сьогодні.

пересічному громадянину, його родині, у разі втрати роботи чи бідності у похилому віці. Водночас, наголосив президент, цей закон забезпечуватиме значно більшу стабільність економічної структури США [5]. Основні новації Закону викладено вже у його преамбулі: акт для забезпечення загального добробуту шляхом створення федеральної системи допомоги людям похилого віку, який дозволить створювати адекватніші умови для пристарілих, сліпих людей, залежних та покалічених дітей, охорони материнства та дитинства, охорони здоров'я, запровадження компенсації по безробіттю та для інших цілей [4].

«*Education for Economic Security Act*» (Акт про освіту заради економічної безпеки) 1984 р. стверджує, що наука та технології забезпечують ґрунт та міць національної безпеки, мають для американських вищих посадових осіб не лише символічний, але й практичний характер. Так, президент Р. Рейган після підписання акта наголосив, що економічна та військова міць, здоров'я та благополуччя американців значною мірою залежать від досліджень у всіх галузях науки та техніки. Однак, виокремив математику. Зауважимо, що Р. Рейган говорив не про державу, а про громадян: «наша економічна та військова міць», «наша сила та незалежність», «наше благополуччя» [6]. Законом встановлювалися гранти для вчителів, запроваджувалася система підвищення їхньої кваліфікації із наданням фінансових та інших стимулів для осіб, що відвідуватимуть заняття у відповідних інститутах, та їхніх родин тощо [6].

У Законі штату Південна Кароліна «*Education and Economic Development Act (EEDA)*» (Акт про освіту та економічний розвиток) 2005 р. кожному студенту запропоновано можливість визначити та реалізувати «Особистий шлях до успіху», тобто метою закону є допомога студентам штату у здійсненні успішної кар'єри. Звісно, із використанням тих чи інших ресурсів штату. Головним інструментом сприяння визначено фахові консультації спеціалістів різних галузей. Набувають інституціоналізації кращі практики у означеній області. Наприклад, учні восьмого класу разом із батьками чи опікунами за допомогою радників формують індивідуальний план розвитку, де викладають стратегію власної освіти та кар'єри [7].

«*Economic Espionage Act*» (Акт про економічне шпигунство) 1996 р., насамперед, захищає економічні інтереси підприємців (охорона комерційної таємниці), а також держави (охорона національної інформаційної інфраструктури) [8].

Прогресивними та актуальними є також наступні два акти.

«*Victims Economic Security and Safety Act (VESSA)*» (Акт про економічну безпеку для жертв насильства), ухвалений 2003 р. в штаті Іллінойс, покликаний сприяти зацікавленості держави щодо зниження рівня домашнього насильства, сексуального насильства та переслідування. Сприяє досягненню фінансової незалежності жертв домашнього чи сексуального насильства, яка необхідна, аби вони мали змогу залишити образливі стосунки та звести до мінімуму отримані фізичні та емоційні травми. Так, цей акт надає таким особам право на 12-тижневу оплачувану або неоплачувану відпустку протягом кожних 12 місяців роботи [9].

«*Women's Economic Security Act*» (Акт про економічну безпеку для жінок) підписано до Дня матері 11 травня 2014 р. Цей закон штату Міннесота створює жінкам, що мають маленьких дітей, умови, які дозволяють їм повноцінно працювати. Так, їм збільшено неоплачувані відпустки за сімейними обставинами та зобов'язано роботодавців забезпечити співробітниць, які є вагітними чи годують дітей, адекватними приміщеннями. Завдяки запровадженню декількох програм зменшувався гендерний розрив в оплаті праці жінок та чоловіків. Окрім цього, закон сприяв нейтралізації економічних наслідків домашнього насильства, переслідування та сексуального насильства, наприклад, шляхом забезпечення додаткового захисту житла жертв названих неправомірних діянь [10].

Отже, в США відсутній окремий законодавчий акт, який визначає засади забезпечення національної економічної безпеки. Цю функцію виконує Стратегія національної безпеки. Розгляд її економічної складової в цьому документі, головним чином, в геополітичному контексті свідчить, зокрема, про мінімальне втручання держави в регулювання внутрішніх економічних відносин.

Наголошуємо, термін «економічна безпека» в американському законодавстві використовується винятково у контексті захисту інтересів особи. В Стратегії національної безпеки вживаються інші визначення: «економічна міць» тощо.

Концептуальним підходом американської держави до розгляду питань економічної безпеки є акцент на її забезпеченні для людини як члена спільноти. Тобто, економічна безпека трактується з гуманістичних позицій і увагу зосереджено на людині (прослідковуються індивідуальний та колективний рівні безпеки: безпека особи, родини, громади, народу). Закони, федеральні та окремих штатів, містять правові механізми забезпечення економічної безпеки американських громадян. На наш погляд, законодавство у цій області свідчить про дію суспільної угоди: законослухняність громадян в обмін на сумлінне виконання державою соціальної функції. У статті ми не мали наміру ідеалізувати американську систему забезпечення економічної безпеки особи, однак констатували її позитивні риси.

У законодавстві Німеччини, як і в США, термін «безпека» стосовно економічних відносин теж не вживається. Під політикою безпеки у нормативно-правових актах мається на увазі діяльність держави у сфері оборони (наприклад, див.: [11]). Натомість, використовуються такі терміни як «стабільність», «стійкість», «зростання» тощо. 1967 р. ухвалений та залишається чинним і сьогодні «*Gesetz zur Förderung der Stabilität und des Wachstums der Wirtschaft (StabG)*» (Закон щодо забезпечення стабільності та зростання економіки в Німеччині) [12], яким визначено основні умови стабільності та зростання національної економіки, «магічний квадрат»¹: стабільність цін, високий рівень зайнятості, платіжний баланс по зовнішнім розрахункам, стійке та адекватне економічне зростання. Таке розташування критеріїв стійкого економічного розвитку свідчить про пріоритет захисту економічних інтересів людини як сутність німецької політики забезпечення економічної безпеки. Її гуманістичне спрямування проявляється, на наш погляд, і у передбаченні узгоджених дій органів влади, профспілок, корпоративних організацій у разі загрози національній економічній стабільності.

Зазначимо, у Законі не лише визначено мету, а й комплекс дискреційних фіскальних інструментів для її досягнення. Втім, з часом, під впливом певних чинників, зокрема, зменшення державної частки в економічному секторі та критики економічної теорії Кейнса, закон, як зауважують деякі дослідники (наприклад, [13]), майже не застосовувався. У сучасних ринкових умовах економістами, політиками дискреційні фіскальні заходи вже не визнаються дієвими інструментами впливу на зростання економіки країни. Водночас, під час дискусій 2010-х рр. навколо доцільності модернізації *StabG* звертали увагу на те, що подекуди рішуче втручання держави під час економічної кризи є доцільним та ефективним [14].

Серед іншого пропонувалося дещо змінити підходи до обрання найважливіших критеріїв вимірювання рівня стабільності та зростання економіки із акцентом на екологічній та соціальній складових. Так, до «магічного квадрату» цілей вважали за необхідне додати: матеріальне благополуччя, екологічну стійкість, соціальну стійкість та стійкість діяльності органів державного управління і державних фінансів. У *Sozialdemokratische Partei Deutschlands* (Соціал-демократичній партії Німеччини) під час виборчої кампанії 2013 р. навіть запропонували власний «магічний квадрат»: «державна стійкість», «економічна стійкість», «соціальна стійкість», «екологічна стійкість». Деякі політики вбачали необхідність розробки та ухвалення нового Закону про забезпечення економічного зростання. Врешті решт, експерти дійшли висновку про те, що пропонувані політиками зміни до закону 1967 р. не є доцільними.

Отже, вже протягом майже 50-ти років в Німеччині діє Закон, яким передбачено застосування певних фіскальних заходів у разі виникнення загрози національній економічній стабільності.

Термін «безпека» має мілітарне навантаження та є притаманним правовому регламентуванню політики в галузі оборони, а політика держави стосовно охорони економічних інтересів від ризиків визначається термінами «стабільність», «стійкість» тощо.

Серед критеріїв стійкості німецької економіки пріоритетними є стабільність цін та високий рівень зайнятості, що свідчить про гуманістичний підхід до забезпечення економічної безпеки в цій державі.

¹ Такий термін поширено у фаховій літературі, наприклад, див.: [13].

Висновки. У загальному підсумку зазначимо наступне. Розглянута нормативно-правова база державної політики США та Німеччини в галузі економічної безпеки формується, зазвичай, шляхом включення до закону про національну безпеку положень щодо забезпечення економічної безпеки, ухвалення спеціальних законів. В актах стратегічного характеру фіксується загальне бачення забезпечення національної безпеки, загалом, та економічної, зокрема. При цьому, термін «економічна безпека» може бути і відсутнім, а замість нього вживатимуться, наприклад, такі як «економічна стабільність», «економічне зростання». Спеціальними нормативно-правовими актами встановлюються юридичні механізми, які дозволяють реалізувати закладені у стратегічних актах концептуальні положення.

Зазвичай, у нормативно-правових актах визначення національної економічної безпеки чи загальної національної безпеки надається через встановлення її мети та завдань. До того ж відсутня уніфіковано визначена структура економічної безпеки.

Прослідковується тенденція зменшення правового простору використання терміну «економічна безпека» та його заміна «економічною стабільністю», «економічним розвитком», «економічною стійкістю» тощо. Останнім часом основні засади забезпечення національної економічної безпеки встановлюються законом про національну безпеку. Інші концептуальні основи щодо цього визначаються нормативно-правовими актами, яким не притаманне мілітарне бачення економічного розвитку країни.

Гуманістичний підхід щодо трактування економічної безпеки та системи її забезпечення у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст. поступово поширюється, що підтверджується, наприклад, законодавчою практикою в США як на федеральному рівні, так і на рівні штатів.

На сьогодні нормативно-правова база забезпечення економічної безпеки в Україні потребує відповідної модернізації, з урахуванням національних особливостей, а також наступних акцентів:

- загальнолюдські цінності мають використовуватися не лише заради декларацій намірів, а як засадничі принципи, одночасно повинні вироблятися юридичні механізми їх реалізації;

- законодавству необхідно ставати більш «людяним» не лише за змістом, а й за формою (стиль та мова законодавства).

Список використаних джерел:

1. Корчевська Л. О. Міжнародний досвід формування інституціонально-правової основи безпекознавства / Л. О. Корчевська // Міжнародна економічна політика. – 2016. – № 1 (24). – С. 74–102; Лекарь С. І. Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки держави: адміністративно-правовий аспект / С. І. Лекарь // Вісник ХНУВС. – 2012. – № 4 (59). – Ч. 2. – С. 103–110; Маргасова В. Г. Зарубіжний досвід забезпечення економічної безпеки регіону / В. Г. Маргасова // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 1 (9). – С. 53–61; Резнік О. М. Порівняльний аналіз сутності економічної безпеки України та країн Європейського Союзу [Електронний ресурс] / О. М. Резнік // Форум права. – 2015. – № 4. – С. 232–236. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jdf/FP_index.htm 2015 4 42.pdf; Тимошенко О. В. Досвід європейських країн щодо формування та забезпечення фінансово-економічної безпеки держави / О. В. Тимошенко // Економіка та держава. – 2015. – № 4. – С. 52–57.

2. National Security Strategy. February 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf

3. Emergency Economic Stabilization Act of 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.congress.gov/110/plaws/publ343/PLAW-110publ343.pdf>

4. The Social Security Act of August 14, 1935 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ssa.gov/history/35actinx.html>

5. Franklin Roosevelt's Statement on Signing the Social Security Act August 14, 1935 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.fdrlibrary.marist.edu/odssast.html>

6. Education for Economic Security Act of Aug 11, 1984 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.govtrack.us/congress/bills/98/hr1310/text>

7. South Carolina Education and Economic Development Act (EEDA), 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.che.sc.gov/CHE_Docs/AcademicAffairs/EEDA/2-ExecutiveSummary.pdf

8. Economic Espionage Act of October 11, 1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.govtrack.us/congress/bills/104/hr3723>

9. Victims Economic Security and Safety Act (VESSA), Illinois Compiled Statutes, 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ilga.gov/legislation/publicacts/93/093-0591.htm>

10. Women's Economic Security Act, Minnesota, 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mnwesa.org/wp-content/uploads/2014/05/WESA-SUMMARY-FINAL.pdf>

11. Verteidigungspolitische Richtlinien. 27. Mai 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bmvg.de/portal/a/bmvg!/ut/p/c4/LYsxEoAgDATf4gdIb-cv1MYBzcQbMDgQ8ftSONtssUsrddQ3iDdk9YlmWnaM4XXhauIq9pPLYbB65wRDdF6FQzZ2R47PxdqtcTHGAXIU_q72byv9tgQFK91xGj6tRgx1/

12. Gesetz zur Förderung der Stabilität und des Wachstums der Wirtschaft (StabG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gesetze-im-internet.de/stabg/index.html>

13. Gustav A. Horn. Stabilitäts – und Wachstumsgesetz (StWG) [Електронний ресурс] / Prof. Dr. Gustav A. Horn. – Режим доступу: <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/stabilitaets-und-wachstumsgesetz-stwg.html>

14. Keine Notwendigkeit einer Reform des Gesetzes zur Förderung der Stabilität und des Wachstums der Wirtschaft [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sachverstaendigenrat-wirtschaft.de/fileadmin/dateiablage/download/publikationen/arbeitspapier_02_2015.pdf

*Басс Денис Якович – кандидат економічних наук, докторант Інституту законодавства Верховної Ради України.

УДК 340(477)

Олег Проців *

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА МИСЛИВСЬКІ ВИДИ ТВАРИН У ГАЛИЧИНІ В 1875 – 1939 рр.

В Україні існує низка проблем у галузі мисливського господарства, пов'язаних із функціональним, інституційним, організаційним аспектами, що негативно впливають на результати його діяльності, знижують рівень ефективності, призводять до збитковості. Зокрема, це проблеми, пов'язані з правом власності на мисливські види тварин, охороною мисливських видів тварин, компетенцією органів державної влади. Вирішення означених проблем потребує наукового підходу щодо пошуку шляхів удосконалення механізму регулювання мисливства в Україні, методологічних підходів щодо їх реалізації, вивчення, узагальнення та використання позитивного досвіду.

На основі проведеного аналізу у статті викладено висновки, що уможливають органам державної влади обґрунтовано вносити зміни у чинне мисливське законодавство та практику його правозастосування. Це дасть можливість ефективніше вести мисливське господарство в умовах сучасної України.

Ключові слова: мисливське господарство, полювання, власність, дичина.

Проців О.Р. Обеспечение права собственности на охотничьи виды животных в Галичине в 1875–1939 гг.

В Украине существует ряд проблем в сфере охотничьего хозяйства, связанных с функциональным, институциональным, организационным аспектами, которые негативно влияют на результаты его деятельности, снижают уровень эффективности, приводят